COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 19.11.2024
COM(2024) 530 final

RAPORT AL COMISIEI

CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN

referitor activitățile și consultările Grupului de coordonare pentru combaterea torturii menționat la articolul 31 din Regulamentul (UE) 2019/125 privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante

1. Introducere

Articolul 31 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2019/125 din 16 ianuarie 2019 (denumit în continuare „regulamentul”) privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante[1] prevede obligația Comisiei de a înainta Parlamentului European un raport anual referitor la activitățile, analizele și consultările Grupului de coordonare pentru combaterea torturii (*Anti-Torture Coordination Group* – ATCG). Raportul nu trebuie să aducă atingere intereselor comerciale ale persoanelor fizice sau juridice.

Prezentul raport oferă informații cu privire la activitățile ATCG în 2023.

2. Cadrul de reglementare

Obiectivul regulamentului este prevenirea pedepsei capitale, pe de o parte, și a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante în țările din afara UE, pe de altă parte, prin limitarea comerțului cu anumite bunuri. Acesta distinge între:

- bunurile care au un caracter inerent abuziv și nu ar trebui comercializate deloc (anexa II) și
- bunurile care ar putea fi utilizate pentru a aplica tortura sau alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (anexa III) sau pentru a aplica pedeapsa capitală (anexa IV), dar care pot avea și utilizări legitime, cum ar fi asigurarea respectării legii sau scopuri terapeutice.

Comerțul cu bunurile enumerate în anexele II, III și IV face obiectul anumitor restricții. În special, regulamentul:

i. interzice importurile și exporturile în și din UE, precum și tranzitul pe teritoriul UE de bunuri enumerate în anexa II care nu au nicio altă utilizare practică decât cea de a aplica pedeapsa capitală sau tortura. Interzice acordarea oricărei asistențe tehnice legate de aceste bunuri, fiind inclusă formarea privind utilizarea acestora. De asemenea, regulamentul interzice publicitatea cu privire la astfel de bunuri în presa scrisă, pe internet, la televiziune sau la radio, precum și afișarea ori oferirea spre vânzare a acestora în cadrul unei expoziții sau al unui târg comercial;

ii. impune obligația obținerii unei autorizații prealabile, de la caz la caz, pentru exporturile de bunuri enumerate în anexa III care ar putea fi utilizate pentru a aplica tortura, dar care pot avea alte utilizări legitime (de exemplu, pentru asigurarea respectării legii). Autorizația de export prealabilă este, de asemenea, necesară pentru furnizarea de asistență tehnică sau de servicii de intermediere în legătură cu această categorie de bunuri. Anexa III nu include:

   a) armele de foc care fac obiectul Regulamentului (UE) nr. 258/2012[2];

[1] JO L 30, 31.1.2019, p. 1. Întrucât a fost modificat de mai multe ori, Regulamentul (CE) nr. 1236/2005 al Consiliului din 27 iunie 2005 privind comerțul cu anumite bunuri susceptibile de a fi utilizate pentru a impune pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (JO L 200, 30.7.2005, p. 1) a fost codificat ulterior ca Regulamentul (UE) 2019/125.

[2] Regulamentul (UE) nr. 258/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 privind punerea în aplicare a articolului 10 din Protocolul Organizației Națiunilor Unite împotriva fabricării și traficului ilegale de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adițional la Convenția

b) produsele cu dublă utilizare care fac obiectul Regulamentului (UE) 2021/821[3] sau
c) bunurile supuse prevederilor Poziției comune 2008/944/PESC a Consiliului[4] și

iii. reglementează comerțul cu bunurile din anexa IV care pot fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală (de exemplu, prin injecție letală), dar care pot fi utilizate și în scopuri terapeutice legitime. Pentru a controla exportul de astfel de bunuri și pentru a împiedica transferul acestora în vederea utilizării în cadrul execuțiilor prin administrarea unei injecții letale, fără a limita comerțul cu astfel de bunuri în scopuri medicale, veterinare sau în alte scopuri legitime, s-a introdus o autorizație specifică („autorizația generală de export a Uniunii”).

3. Activitățile Grupului de coordonare pentru combaterea torturii

ATCG a fost instituit în temeiul Regulamentului (UE) 2016/2134 al Parlamentului European și al Consiliului[5] pentru a examina chestiunile referitoare la punerea în aplicare a regulamentului.

ATCG servește drept platformă în cadrul căreia experții statelor membre și serviciile Comisiei fac schimb de informații cu privire la practicile administrative și discută diverse aspecte referitoare la interpretarea regulamentului menționat, aspecte tehnice legate de bunurile enumerate în acesta, evoluțiile legate de regulament și orice alte chestiuni care pot să apară. Comisia consultă, de asemenea, ATCG atunci când pregătește acte delegate, în conformitate cu Acordul interinstituțional din 13 aprilie 2016 privind o mai bună legiferare[6].

În 2023, au avut loc două reuniuni ale ATCG, respectiv la 27 aprilie și 23 noiembrie, în format virtual, ocazie cu care s-a făcut schimb de informații cu privire la mai multe aspecte (sintetizate mai jos) referitoare la punerea în aplicare a regulamentului.

3.1 Evoluții legate de actul de bază

În 2023 nu au fost adoptate acte delegate de modificare a regulamentului.

3.2 Informații privind schimburile comerciale: raportarea datelor

Comisia a prezentat situația actuală a raportului anual menționat la articolul 26 alineatul (3) din regulament. Comisia a prezentat o nouă funcționalitate prin intermediul căreia autoritățile din statele membre sunt invitate să încarce datele necesare în scopul raportării directe în biblioteca DUes, în modulul referitor la Regulamentul privind combaterea torturii. Acest

---

Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocolul ONU privind armele de foc) și de stabilire a măsurilor privind autorizațiile de export, importul și tranzitul pentru arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și muniții (JO L 94, 30.3.2012, p. 1).

[3] Regulamentul (UE) 2021/821 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a unui regim al Uniunii pentru controlul exporturilor, serviciilor de intermediere, asistenței tehnice, tranzitului și transferului de produse cu dublă utilizare (reformare) (JO L 206, 11.6.2021, p. 1).

[4] Poziția comună 2008/944/PESC a Consiliului de definire a normelor comune care reglementează controlul exporturilor de tehnologie și echipament militar (JO L 335, 13.12.2008, p. 99).

[5] Regulamentul (UE) 2016/2134 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 noiembrie 2016 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1236/2005 al Consiliului privind comerțul cu anumite bunuri susceptibile de a fi utilizate pentru a impune pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (JO L 338, 13.12.2016, p. 1).

[6] JO L 123, 12.5.2016, p. 1.

lucru este menit să raționalizeze și să faciliteze agregarea datelor în toate statele membre. Printre informațiile colectate se numără în special tipul de marfă, destinația de export și utilizarea finală. Aceste elemente sunt reflectate în raportul anual al Comisiei. În plus, Comisia a furnizat informații cu privire la datele privind schimburile comerciale în raportul menționat anterior după ce acesta a fost adoptat[7].

3.3 Grupul informal de experți al Comisiei

Comisia a continuat să informeze ATCG cu privire la activitățile grupului informal de experți constituit în conformitate cu concluziile raportului său de evaluare[8]. Grupul informal reunește diferite perspective (de exemplu, susținere și promovare, asigurare a aplicării legii, cercetare și vamă). Funcția sa este strict consultativă și complementară celei îndeplinite de ATCG.

Pe parcursul anului 2023, ATCG a fost informat cu privire la procesul de deliberare din cadrul grupului informal de experți legat de consolidarea regulamentului. Grupul informal de experți a analizat evoluțiile tehnologice și noile produse, precum și utilizarea anumitor echipamente de asigurare a respectării legii în practicile polițienești, inclusiv a bunurilor utilizate în cazuri de neizolare, cum ar fi în timpul adunărilor pașnice.

Pentru a consolida regulamentul și în conformitate cu concluziile raportului de evaluare al Comisiei din 2020, grupul informal de experți a luat în considerare mutarea anumitor bunuri dintr-o categorie (anexa III) în alta (anexa II), precum și adăugarea anumitor bunuri noi care nu sunt enumerate în prezent în niciuna dintre anexele la regulament. Experții în domeniul securității din grupul informal au afirmat că, atunci când se iau în considerare bunurile utilizate pentru asigurarea respectării legii sau cele utilizate în detenție, este esențial să se stabilească dacă acestea sunt necesare și, în caz afirmativ, dacă proiectarea acestora este suficient de umană.

În ceea ce privește controlul produselor farmaceutice care pot fi utilizate pentru injecții letale, au fost foarte importante pentru eficacitatea acestor controale parteneriatul cu industria și protocoalele de autoreglementare folosite de aceasta, care s-au dovedit a fi esențiale pentru a se preveni utilizarea de produse farmaceutice din UE în execuții.

A fost menționată, de asemenea, ideea unei interdicții generale a formării în ceea ce privește utilizarea abuzivă a oricărui echipament de asigurare a respectării legii care va facilita tortura sau relele tratamente. Discuțiile din cadrul grupului informal au servit drept contribuții pentru un proiect de propunere de act delegat care a fost prezentat ATCG de către Comisie[9].

3.4 Comerț fără tortură

Comisia a informat ATCG cu privire la conținutul raportului tematic anual al raportorului special al ONU privind tortura, Alice Edwards, privind „comerțul mondial cu arme, echipamente și dispozitive utilizate de autoritățile de aplicare a legii și de alte autorități publice capabile să aplice tortura și alte pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante”, emis la 24 august 2023.

[7] COM(2023) 689 final, 8.11.2023 și anexele 1-11, astfel cum au fost rectificate [C(2024) 2491 final, 10.4.2024].
[8] COM(2020) 343 final, 30.7.2020.
[9] Acțiunile de colaborare cu experții din cadrul ATCG sunt în curs de desfășurare.

Raportorul special al ONU prezintă în raport o imagine de ansamblu anuală a tendințelor și evoluțiilor legate de tortură, precum și un studiu tematic privind comerțul mondial cu arme, echipamente și dispozitive utilizate de autoritățile de aplicare a legii și de alte autorități publice care ar putea fi utilizate pentru tortură și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

Comisia a remarcat relevanța acestui raport în contextul unei posibile consolidări a regulamentului UE.

În raport se identifică, de asemenea, o listă de articole considerate ca fiind în mod inerent crude, inumane sau degradante și care ar trebui interzise ca atare (listă neexhaustivă de 20 de tipuri de echipamente/arme). Raportul include recomandări privind o listă de bunuri care ar trebui reglementate la nivel național și internațional. Deși aceste articole au o utilizare legitimă, întrucât pot fi utilizate în mod abuziv pentru tortură, este necesară instituirea unui anumit nivel de supraveghere.

Raportul se încheie cu o recomandare de „a dezvolta un instrument internațional de comerț fără tortură pentru a completa și a consolida obligațiile existente de interzicere și prevenire a torturii și a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante”.

Comisia a informat, de asemenea, ATCG în legătură cu existența unui grup format din peste treizeci de organizații ale societății civile din toate regiunile care sprijină eforturile actuale către un comerț fără tortură. Aceste organizații și-au unit forțele și au făcut un apel pentru încheierea unui tratat internațional pentru controlul comerțului cu instrumente de tortură utilizate peste tot în lume pentru a reprima proteste pașnice și a abuza persoane care sunt private de libertate. Într-o declarație semnată la Londra în ianuarie 2023, organizațiile neguvernamentale din domeniul drepturilor omului au solicitat încheierea unui tratat prin care să se interzică fabricarea și comercializarea de echipamente inerent abuzive, precum și introducerea unor controale bazate pe drepturile omului asupra comerțului cu echipamente mai standard de aplicare a legii.

3.5 Acțiuni ulterioare raportului de evaluare al Comisiei: Consolidarea Regulamentului (UE) 2019/125

Comisia a prezentat Grupului de coordonare pentru combaterea torturii un proiect de propunere de act delegat, transmis ulterior experților din grup pentru feedback. Proiectul de propunere, menit să consolideze Regulamentul (UE) 2019/125, se bazează pe raportul de evaluare al Comisiei din 2020, pe activitatea grupului informal de experți și pe rapoartele raportorului special al ONU privind tortura. Comisia a subliniat importanța raportului din octombrie 2023 al raportorului special al ONU privind tortura, dr. Alice Jill Edwards, în care se identifică 20 de tipuri de echipamente de asigurare a respectării legii care sunt în mod inerent abuzive și ar trebui interzise și alte 17 tipuri de astfel de echipamente care pot avea o utilizare legitimă, dar care pot fi utilizate în mod abuziv pentru tortură și al căror comerț trebuie strict controlat. Comisia a subliniat că proiectul său de propunere este în curs de elaborare ținând seama de principiile legalității, necesității și proporționalității și că va consulta Grupul de coordonare pentru combaterea torturii.